

Culemborg aan zee?

door Paul van Veen

Nee, dit wordt geen verhaal over klimaatveranderingen en dat we daar als mens debet aan zijn. Maar dit gaat over een juveniele jan-van-gent die op 26 september langs de telpost Redichemse Waard vloog.

Jan-van-genten zijn pure zeevogels. De soort broedt in Europa vooral in Schotland en IJsland maar ook langs de Franse kust en in Noorwegen. Het overgrote deel, zo'n 70%, broedt in Groot-Brittannië. Wil je in Nederland jan-van-genten zien, dan maak je aan de kust in de nazomer – herfst (augustus tot en met november) de grootste kans. In het binnenland wordt de soort veel minder frequent gezien. In tabel 1 zijn de aantallen waarnemingen in de niet-kustprovincies vanaf 1975 weergegeven. Hierbij is geen onderscheid gemaakt of de waarneming wel of niet is gevalideerd. Dus in 46 jaar zijn er slechts 68 waarnemingen gemeld en 19 daarvan betroffen vogels die dood of verzwakt zijn gevonden.

Vier waarnemingen

In het werkgebied van de NVWC zijn mij vier waarnemingen bekend. Op 11 september 1984 is er nabij Zoelmond een subadult gevonden die uiteindelijk in een asiel is overleden. Ergens in de jaren tachtig is er door Tom Kompier in het voorjaar bij de Rivierkruising een jan-van-gent gezien tijdens een trektelling. Exacte datum staat helaas slechts in een notitieboekje. Op 6 oktober 2013 is een juveniel exemplaar boven de Goilberdingerwaard gezien. En de vierde waarneming is gedaan op 26 september 2021 in de Redichemse Waard.

Op meer plekken

Op 26 september is op meer plekken in het binnenland een juveniele vogel gezien: nabij Amsterdam, bij Culemborg en in de Blauwe kamer (Rhenen). Later die week is op twee plekken een juveniele vogel aan de grond gevonden, respectievelijk verzwakt en dood: in Voorthuizen (29-9) en Renkum (1-10).

Uit een globale analyse van de waarnemingen in het binnenland blijkt dat ongeveer 30% van de waarnemingen een dood of verzwakt exemplaar betreft. De soort wordt in het binnenland vaak gezien na een zware storm. Echter op 25 en 26 september was daar geen sprake van. Hoe de vogels in het binnenland verzeild zijn geraakt, blijft gissen. Hebben ze de verkeerde afslag genomen bij de Waddeneilanden en zijn ze vervolgens op het IJsselmeer gekomen? Hoe het ook zij, de waarneming leverde mij een iet wat versnelde hartslag op.

Tabel 1: Overzicht binnenlandwaarnemingen vanaf 1975. Foto's: Juveniele jan-van-gent boven de Redichemse Waard 26-09-2021.

provincie	aantal	dood of verzwakt
Drenthe	3	2
Overijssel	5	2
Gelderland	22	7
Noord-Brabant	14	2
Limburg	3	1
Flevoland	12	3
Utrecht	9	2
totaal	68	19